L. Kon. 243
S.

KURENDA SZKOLNA

za miesiąc Kwiecień 1864. r.

№ 4.

L. 294
S.

W. c. k. Komisya Namiestnicza udzieliła dekretem z dnia 30. Marca b. r. do L. 4580 posadę dyrektora szkoły głównéj męzkiéj i trywialnéj panieńskiéj izraelskiéj na Kazimierzu p. Markusowi Winterowi prowizorycznemu tychże szkół dyrektorowi, a oraz nauczycielowi religii starozakonnéj.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.
Kraków dnia 8. Kwietnia 1864 r.

L. 284.
S.

Kwota pieniężna na rok szkolny 1863/4. z krakowskiego funduszu szkolnego wymierzona na udzielenie co uboższym nauczycielom wsparcia pieniężnego, została wyczerpniętą według Odezwy W. c. k. Komisyi Namiestniczéj z dnia 26. Marca b. r. do Liczby 7857.

Z tego téż powodu Władza Dyjecezyalna przed pierwszym Listopada b. r. podań w tym przedmiocie przyjmować nie będzie.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.
Kraków, dnia 5. Kwietnia 1864.

L. 323.

S.

Posada pomocnika przy szkole głównéj męzkiéj trzeciéj w Krakowie została udzieloną p. Franciszkowi Dziewińskiemu kandydatowi stanu nauczycielskiego i kanceliście Konsystorskiemu dekretem W. c. k. Komisyi Namiestniczéj z dnia 10. Kwietnia b. r. do L. 9415.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.

Kraków dnia 18. Kwietnia 1864.

Ciąg dalszy do L. 181/s.

F. *Plan naukowy.*

§. 17. Dla każdego kursu pedagogicznego ma być sporządzony plan naukowy czyli rozkład godzin przeznaczonych tygodniowo na wykłady dla uczniów kursu pedagogicznego i na zwiedzanie klas. Przy układaniu takiego planu trzeba mieć wzgląd na podział roku szkolnego, na osobliwe stosunki szkoły głównéj i na ilość czasu, w jakim kandydaci uzdolnienia nauczycielskiego nabyć zamierzyli. Rzeczone plany powinny być przez właściwy arcybiskupi, respec. biskupi Konsystorz tudzież przez Władzę krajową przejrzane i zatwierdzone, potém zaś należy dopilnować, aby porządek w nich wskazany ściśle był przestrzeganym. Przy układaniu planu w mowie będącego, trzeba sobie szczególniéj założyć to, aby kandydatów w pierwszym oddziale kursu pedagogicznego, (czy takowy trwa rok cały, czy tylko jedno półrocze szkolne) obznajomić gruntownie i dokładnie z przedmiotami szkolnemi, bez któréj to znajomości nie wydałoby nauczanie pożądanego plonu. Potrzeba prócz tego, aby nabyli jasnego poświadczenia o ważności zawodu, do którego się sposobią. Drugi oddział kursu pedagogicznego powinien mieć tendencyą przeważnie praktyczną, trzeba mianowicie kandydatów

za pomocą przykładów i ćwiczeń wyuczyć metodycznego przy nauczaniu postępowania, głównych zasad chrześcijańskiego wychowania i odpowiedniego obchodzenia się z młodzieżą.

G) *Wykształcenie religijno-moralne.*

§. 18. Podczas trwania kursu pedagogicznego szczególniejszą trzeba zwracać uwagę na religijno-moralne ukształcenie kandydatów. W tym celu potrzeba zarządzić:

a) aby na publiczne nabożeństwa uczęszczali i do świętych Sakramentów przystępowali;

b) w głównych przynajmniéj zarysach wyłożyć uczniom kursu pedagogicznego co najznakomitsze codzienne obowiązki;

c) postarać się o to, aby w domach porządnych mieszkali, osobliwie zaś aby kandydaci wyznania katolickiego mieszkali w katolickich domach;

d) nad tem czuwać, aby do szynkowni i domów publicznych nie zaglądali, grom zakazanym się nie oddawali i unikali wszelkiego obcowania mogącego na obyczaje źle wpłynąć.

§. 19. Dozór w téj mierze nad kandydatami, jako téż bezpośrednie kierownictwo kursu pedagogicznego należy do dyrektora téj szkoły, przy któréj istnieje kurs, w czem go wspiera katecheta i nauczyciele na kursie pedagogicznym wykładający. Przeważny atoli wpływ na ukształcenie kandydatów stanu nauczycielskiego wywiera ta szkoła, z którą kurs pedagogiczny w związku zostaje. Jeżeli szkoła ta ze wszech miar na nazwę „wzorowéj“ zasługuje, natedy udzielanie kandydatom wielu instrukcyj o najodpowiedniejszéj metodzie, o karności szkolnéj, powadze i porządku, o użyciu książek szkolnych i przyborów naukowych, a w ogóle obszerne teoryczne wykłady staną się zbytecznemi. Albowiem własnemi oczyma na stósowną a jednolitą działalność wszystkich nauczycieli, nauczą się tém samem, w jakim kierunku zmierzać będą obowiązani w przyszłym swoim zawodzie.

Z tego, co się rzekło, wynika zarazem, iż wszelkich trzeba dołożyć starań, ażeby szkoła z zakładem pedagogicznym połączona tak co do osób do gremium nauczycielskiego należących, jak i co do całego urządzenia rzeczywiście była wzorową.

H. *Egzamen.*

§. 20. Na ukończeniu kursu pedagogicznego, to jest drugiego a względnie pierwszego roku odbędzie się z uczniami kursu pedagogicznego egzamen kwalifikacyjny. Uczniowie dwuletniego kursu pedagogicznego, którzy na tym egzaminie żądanym po nich wymogom pod każdym względem zadość uczynią, otrzymają patent uzdolnienia na nauczycieli szkół głównych czteroklasowych. Kandydaci zaś, którzy wprawdzie kwalifikacyi na nauczycieli szkół głównych nie otrzymują, lecz dostatecznie są usposobieni do zajęcia samodzielnego posady nauczycielskiéj, odbiorą patent uzdolnienia na nauczycieli szkół wiejskich. Inni nakoniec kandydaci, którzy się ani takiem uzdolnieniem poszczycić nie mogą, tudzież wszyscy ci uczniowie jednorocznego kursu bez wyjątku, którzy obowiązkom swoim zadość uczynili, otrzymają kwalifikacyą na pomocników. Kto egzaminu nie złożył z dobrym postępem, nie otrzyma świadectwa.

Wolno jednak będzie kandydatom stanu nauczycielskiego na pomocników kwalifikowanym składać powtórny egzamim celem uzyskania patentu nauczycielskiego już to na szkoły trywialne, już na główne. Kandydat chcący uzyskać pozwolenie na składanie powtórnego egzaminu, (co atoli jedynie przy kursie pedagogicznym dwuletnim i w czasie na egzamin końcowy przeznaczonym, nastąpić może) musi się o takowe starać u władzy krajowéj za pośrednictwem arcybiskupiego a względnie biskupiego Konsystorza, a na ten cel będzie winien swiadectwem od bezpośredniego przełożonego pochodzącem a przez dozorcę szkolnego potwierdzonem udowodnić, moralne postępowanie jako też i tę okoliczność iż przynajmniéj przez rok przy szkole publicznéj pełnił obowiązki z zupełnem zadowoleniem przełożonych.

W świadectwie uzdolnienia mogą być także umieszczone i te wiadomości, których kandydat nabył, lubo takowe nie były przepisane. Nakoniec musi się w temże świadectwie znajdować wyraźna wzmianka przy jakich mianowicie szkołach kandydat zaaplikowanym być może, czyli téż przy niemieckich, polskich, ruskich, polsko-ruskich, i t. d. stósownie do różnych właściwości szkoły.

Uwaga.

Uczniowie kursu pedagogicznego niekatolickiego wyznania chcący otrzymać patent uzdolnienia, obowiązani są nietylko do odbycia z dobrym postępem egzaminu z przedmiotów kursu pedagogicznego, lecz i do okazania równocześnie lub dodatkowo poświadczenia, jako nauki religii swego wyznania w sposób dla kursu pedagogicznego przepisany, a w §. 8. oznaczony, pobierali. Muszą również udowodnić znajomość śpiewu i gry na organach o tyle, o ile wyznanie religijne, do którego należą, tych wiadomości po nauczycielu potrzebować może.

Swiadectwa rzeczone wydawać ma kandydatom ewanielickiego wyznania właściwy ewanielicki dozorca szkolny dystryktowy; zaś uczniom mojżeszowego wyznania przełożony szkoły głównéj niemiecko-izraelskiéj umyślnie przez władzę krajową ku temu wskazanéj, albo téż według okoliczności rabin przez Władzę krajową wyraźnie do takich świadectw upoważniony.

§. 21 Egzamin końcowy odbywa się przed komisyą egzaminacyjną, w któréj skład wchodzą: Nadzorca szkół ludowych albo zastępca Jego przez właściwą Władzę Dyecezyalną zesłany; c. k. radca szkolny, jeżeli natenczas z urzędu szkoły zwiedza, lub jeżeli Władza krajowa jest w miejscu; dyrektor szkoły głównéj i ci nauczyciele, którzy udzielali nauk na kursie pedagogicznym. Każdy nauczyciel odpytuje wykładanego przez siebie przedmiotu wszelako Nadzorcy szkolnemu albo jego następcy i radcy szkolnemu przysługuje prawo dyktowania ze swéj strony pytań i zadań. Egzaminowany nie może otrzymać kwalifikacyi na nauczy-

ciela, jeżeli temu albo Nadzorca Dyecezyalny Szkół ludowych, albo c. k. Radca Szkolny jest przeciwnym. Władza krajowa może zarządzić, aby Radca szkolny był obecnym przy każdym egzaminie na końcu roku się odbywającym.

I. *Zbiór przyborów naukowych.*

§. 22. Do należytego urządzenia kursu pedagogicznego potrzebny jest zbiór pożytecznych książek i przyborów naukowych, o którego nabycie postarać się trzeba, gdyby się nie znajdował przy szkole głównéj. Do tych książek i przyborów naukowych należą przedewszystkiem:

a) Wszystkie na szkoły ludowe kraju koronnego a względnie pewnego politycznego administracyjnego okręgu przepisane książki szkolne do natychmiastowego użycia przy wykładach na kursie pedagogicznym;

b) Następujące książki pomocnicze których już to sami nauczyciele używać, już to poddawać mogą kandydatom do studyum domowego:

1) skazówka przy katechizowaniu; (Leitfaden zum Katechisiren).
2) objaśnienie ewanielij niedzielnych i świątecznych;
3) książka podręczna dla katechetów i nauczycieli i uczniów do katechizmu zaprowadzonego w c. k. austryackiem państwie;
4) nauka religii katolicka z pytaniami i odpowiedziami jako książka do czytania przy wielkim katechiźmie;
5) nauka religii katolicka z pytaniami i odpowiedziami odnosząca się do małego katechizmu;
6) książka do ćwiczeń przy nauce religii dla uczniów drugiéj i trzeciéj klasy;
7) książka metodyczna dla nauczycieli;
8) polityczne ustawy szkolne;
9) instrukcya dla nauczycieli szkół głównych, szkół ludowych w ogólności i dla pomocników;

* 10) książka pomocnicza przy pierwszéj książce do czytania i nauki języka dla nauczycieli i uczniów kursu pedagogicznego;
11) książka do czytania za pomocą wygłaszania Hermana; (w Wiedniu u Seidla)
12) skazówki przy nauce poglądu, myślenia, języka i rachowania w szkole ludowéj Amberga; (czwarte powiększone wydanie. Insbruk)
13) nauka poglądu na podstawie historyi naturalnéj z rzeźbami drzewa—Kurtmana i Somerlada; (Gisen 1853)
14) książka do nauczania i uczenia się historyi powszechnéj jako skazówka do historyi kraju ojczystego, przez M. A. Bekera. (w Wiedniu u Seidla.)
15) o sposobie nauczania jeografii w szkole ludowéj, przez F. Gebrycha; (w Wiedniu u Seidla)
16) powszechna historya przez Jana Brumilera (we Fryburgu, 2 tomy)
17) historya cesarstwa austryackiego przez Tomeka (w Pradze u Tempsky'ego)
* 18) Metodyka do rachunków pamięciowych połączona z wieloma zadaniami do ćwiczeń, na 1szą klasę szkół ludowych;
* 19) Historya naturalna przez Dra. Fiszera, do któréj należy
* 20) atlas z dwunastoma tablicami;
* 21) Podręczny atlas do historyi naturalnéj przez Zippe'go;
* 22) Książka do ćwiczeń rachunkowych dla uczniów 2. i 3. klasy;
* 23) Elementarz ścienny na dziesięciu tabliczkach;
* 24) Zarys fizyki przez Baumgartnera — 1 i 2 zeszyt;
* 25) A. Pokornego historya naturalna na szkoły niższo-realne, obejmująca królestwo roślinności.
26) Wymagania po nauczycielach szkół niemieckich;
27) Rocznik dla nauczycieli, rodziców i pedagogów rozpoczęty przez Jaksza a daléj wydawany przez Maresza; (w Pradze co rok po jednym zeszycie).
28) Pismo tygodniowe „der österreichische Schulbote" (w Wiedniu u Seidla).

Dziełka, przy których obok cyfry położona jest gwiazdka *, znajdują się w zapasie w c. k. składzie książek szkolnych w Wiedniu.

c) *Przybory naukowe.*

1) nauka poglądu z obrazkami (w Pradze u Tempsky'ego, w księgarni Kalwego)
2) pudło z ruchomemi literami i cyframi;
3) przyrząd do uzmysłowienia liczb;
4) globus i kilka kart jeograficznych;
5) kilka pożytecznych zbiorków pieśni.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.
Kraków dnia 15. Kwietnia 1864.

L. 326
S.

Posada odźwiernego przy szkole głównéj męzkiéj trzeciéj w Krakowie została udzieloną dekretem W. c. k. Komisyi Namiestniczéj z dnia 8. Kwietnia b. r. do L. 8766. Pawłowi Kutajowi odźwiernemu takiéjże szkoły w Chrzanowie. W skutek tego obwieszcza się niniejszém konkurs na opróżnioną przy szkole głównéj w Chrzanowie posadę odźwiernego, do któréj przywiązana jest roczna zapłata w ilości 80. złr. w. a. i wolne mieszkanie. Podania o tę posadę przyjmowane będą do dnia 30 Czerwca b. r. włącznie. Nadmienia się także, iż według monarszego rozporządzenia z dnia 19. Grudnia 1853. (Dziennik Praw Państwa do L. 266.) wysłużeni żołnierze przed innymi kandydatami mają pierwszeństwo.

Z Konsystorza Jlnego Dyjec. Krak.
Kraków dnia 18 Kwietnia 1864.

ANTONI
Biskup Amatunt. i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek
Kanclerz.

Czcionkami Karola Budweisera w Krakowie.